

158. löggjafarþing 2026–2027.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga
um breytingu á lögum um skilameðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja og
lögum um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta (skilvirkni og
tryggingarvernd).

Frá fjármála- og efnahagsráðherra.

I. KAFLI
Breyting á lögum um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta, nr.
98/1999

1. gr.

Á eftir 14. mgr. 5. gr. b. laganna koma þrjár nýjar málsgreinar, svohljóðandi:

Innlánsstofnun ber að auðkenna tryggingarhæfar innstæður í kerfum sínum.

Sjóðurinn getur kafið innlánsstofnanir, lífeyrissjóði og vörsluaðila lífeyrissparnaðar um upplýsingar um innstæðueigendur og tryggingarhæfar innstæður hvers innstæðueiganda.

Nú uppfyllir innlánsstofnun, lífeyrissjóður eða vörsluaðili lífeyrissparnaðar ekki skyldur sínar gagnvart sjóðnum samkvæmt þessari grein og reglugerð og skal þá stjórn hans tilkynna það til Fjármálaeftirlitsins. Fjármálaeftirlitið veitir þá allt að fjögurra vikna frest til úrbóta. Hafi innlánsstofnun, lífeyrissjóður eða vörsluaðili lífeyrissparnaðar ekki uppfyllt skyldur sínar að þeim fresti liðnum getur Fjármálaeftirlitið lagt á dagsektir samkvæmt lögum um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Um 1. gr.

Í 1. mgr. er lagt til að innlánsstofnunum verði gert skylt að merkja tryggingarhæfar innstæður í kerfum sínum. Það er forsenda fyrir skjótri útgreiðslu til innstæðueigenda, verði greiðsluskylda sjóðsins virk, að fyrir liggi áreiðanlegar upplýsingar um hvaða innstæður njóta tryggingarverndar samkvæmt lögnum. Gengið er út frá því að nánari ákvæði um tæknileg atriði sem varða þá auðkenningu sem fjallað er um í ákvæðinu komi fram í reglugerð.

Í 2. mgr. er lagt til að sjóðurinn fái heimild til að afla upplýsinga frá innlánsstofnunum, lífeyrissjóðum og vörsluaðilum séreignarsparnaðar um innstæðueigendur og tryggingarhæfar innstæður, á því formi sem sjóðurinn mælir fyrir um. Þurfa þeir aðilar þannig að hafa til reiðu upplýsingar um innstæðueigendur og tryggingarhæfar innstæður og afhenda þær sjóðnum þegar óskað er eftir þeim. Í janúar 2026 gáfu alþjóðasamtök innstæðutryggjenda (International Association of Deposit Insurers) út skýrslu með heitið „*Selected Aspects for a Prompt and Effective Reimbursement: Addressing Targeted Challenges*“. Þar er vísað til þess að helsta hindrun innstæðutryggingasjóða við að endurgreiða tryggðar innstæður til innstæðueigenda innan sjö virkra daga í samræmi við IADI grunnreglurnar (IADI Core Principles), sé skortur á gæðum upplýsinga um innstæður og innstæðueigendur, auk skorts á reglubundnum prófunum á kerfum og útgreiðsluferlum sjóðanna. Þessari heimild til handa sjóðnum er ætlað að efla viðbragðsgetu sjóðsins, komi til greiðsluskyldu hans. Í fyrsta lagi með því að gera sjóðnum kleift að undirbúa viðbrögð við áföllum með upplýsingaöflun frá aðildarfyrirtækjum,

úrvinnslu upplýsinganna og prófunum á gæðum þeirra og í öðru lagi með því að tryggja að komi til útgreiðslu úr innstæðudeild sjóðsins, að það liggi fyrir áreiðanlegar upplýsingar á samræmdu formi til greiningar á greiðsluskyldu gagnvart hverjum innstæðueiganda sem á rétt til greiðslu úr sjóðnum. Gert er ráð fyrir að mælt verði nánar fyrir um heimildina í reglugerð, sbr. 4. gr.

Í 3. mgr. er mælt fyrir um skyldu stjórnar sjóðsins til að tilkynna Fjármálaeftirlitinu ef innlánsstofnun, lífeyrissjóður eða vörsluaðili séreignarsparnaðar afhendir ekki upplýsingar að beiðni sjóðsins. Fjármálaeftirlitið getur þá lagt fyrir viðkomandi aðila að bæta úr því og veitt allt að fjögurra vikna frest til úrbóta. Sé úrbótakröfu ekki sinnt er eftirlitinu heimilt að leggja á dagsektir í samræmi við lög um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 9. gr.:

- a. Við 2. mgr. bætist nýr málslíður svohljóðandi: Þó skulu greiðslur til hvers innstæðueiganda nema allt að þeim fjárhæðum sem koma fyrir í staflíðum a og b vegna aðstæðna sem þar eru tilgreindar, í allt að sex mánuði frá því að innstæða féll til:
 - a. Innstæður, allt að jafnvirði 1.000.000 evra (EUR) í íslenskum krónum, sem tilkomnar eru vegna kaupa eða sölu einstaklings á íbúðarhúsnæði til eigin nota.
 - b. Innstæður, allt að jafnvirði 500.000 evra (EUR) í íslenskum krónum, sem fallið hafa til vegna eftirfarandi lífsviðburða; hjúskapar, lögskilnaðar, starfsloka, örorku og andláts. Sama gildir um innstæður sem fallið hafa til vegna greiðslu váttryggingabóta og greiðslu bóta vegna líkamstjóns af völdum refsiverðar háttsemi eða vegna rangrar sakfellingar.
- b. 3. mgr. orðast svo: „Álit Fjármálaeftirlitsins, skal í tilviki innstæðna, liggja fyrir eigi síðar en fimm virkum dögum eftir að það fær fyrst staðfestingu á því að hlutaðeigandi aðildarfyrirtæki hafi ekki greitt viðskiptavinum sínum. Í tilviki verðbréfa skal álitíð liggja fyrir eins fljótt og auðið er eftir staðfestingu þess að ekki hafi verið staðið skil á þeim.”
- c. 4. mgr. orðast svo: Með innstæðu er átt við inneign á reikningi hjá innlánsstofnun, að meðtöldum áföllnum vöxtum og verðbótum, og millifærslu í hefðbundinni almennri bankastarfsemi, sem innlánsstofnun ber að endurgreiða samkvæmt lögum og umsömdum skilmálum, og hlutdeild viðskiptamanns í reikningi innlánsleiðar lífeyrissjóðs og vörsluaðila lífeyrissparnaðar hjá innlánsstofnun, þegar fjárfestingar innlánsleiðar í innstæðum nema að lágmarki þremur fjórðungshlutum.
Inneign eða millifærsla sem á sér stað vegna fjármálagernings í skilningi laga um markaði fyrir fjármálagerninga, nr. 115/2021, telst ekki til innstæðu nema gerningurinn sé sparnaðarafurð á grundvelli innlánskírteinis sem gefið er út á nafn aðila.

Um 2. gr.

Í greininni eru lagðar til þrenns konar breytingar. Í fyrsta lagi er lagt til að um innstæður sem fallið hafa til við sérstaklega tilgreindar aðstæður í lífi einstaklings gildi önnur og hærri fjárhæðamörk þegar kemur að tryggingum innstæðna í allt að sex mánuði frá því innstæða féll til. Um er að ræða frávík frá almennu viðmiði um að tryggingarhæfar innstæður að fjárhæð allt að jafnvirði 100.000 evra (EUR) í íslenskum krónum njóti tryggingarverndar. Þannig er lagt til að innstæður sem fallið hafa til vegna kaupa eða sölu á íbúðarhúsnæði einstaklings, sem ætlað er til eigin nota til heimilishalds, njóti tímabundið aukinnar tryggingarverndar eða allt að fjárhæð sem er jafnvirði 1.000.000 evra (EUR) í íslenskum krónum. Ef miðað er við skráð gengi Seðlabanka Íslands 8. október 2026 er fjárhæðin 137.000.000.000 kr. Er þá tekið mið af útreikningum ráðuneytisins á eigin fé einstaklinga í íbúðarhúsnæði (verðmæti húsnæðis að fráðregnum húsnæðisskuldum). Ef tekið er mið af eigin fé einstaklinga í íbúðarhúsnæði á árinu 2026 ætti tryggingarverndin að ná yfir eigið fé einstaklinga í íbúðarhúsnæði á Íslandi að fullu í um 85% tilvika.

Þá er lagt til að innstæður sem falla til vegna þess sem kallað er einu nafni “lífsviðburðir” í ákvæðinu njóti einnig tímabundið aukinnar tryggingarverndar. Með lífsviðburðum er átt við ákveðnar tilgreindar aðstæður í lífi einstaklinga þ.e. að þeir hafi gengið í hjúskap, skilið lögskilnaði, fengið greiðslur vegna þess að þeir fóru á eftirlaun, luku störfum, fengu greiðslur vegna örorku eða andláts. Innstæður sem féllu til vegna þessara lífsviðburða myndu þá njóta aukinnar tryggingarverndar eða allt að fjárhæð sem er jafnvirði 500.000 evra (EUR) í íslenskum krónum. Ef miðað er við skráð gengi Seðlabanka Íslands 8. október 2026 er fjárhæðin 68.500.000 kr. Lagt er til að það sama gildi um innstæður sem fallið hafa til vegna; greiðslna á váttryggingabótum, bótagreiðslna vegna líkamstjóns af völdum refsiverðar háttsemi og bótagreiðslna fyrir ranga sakfellingu, þ.e. þær njóti aukinnar tryggingarverndar eða allt að fjárhæð sem er jafnvirði 500.000 evra (EUR) í íslenskum krónum.

Í tilviki allra aðstæðna sem fjallað er um í ákvæðinu gildir hin aukna tryggingarvernd í ákveðinn tíma sem er sex mánuðir frá því að innstæða féll til eða m.ö.o. var greidd inn á innlánsreikning í eigu þess einstaklings er nýtur tryggingarverndarinnar. Hámark tryggingarverndar vegna kaupa eða sölu á íbúðarhúsnæði getur komið til viðbótar við hámark tryggingarverndar vegna þeirra lífsviðburða sem fjallað er um í ákvæðinu. Mögulegt hámark tryggingarverndar í tilviki einstaklings gæti því verið jafnvirði 1.000.000 evra í íslenskum krónum vegna kaupa eða sölu á íbúðarhúsnæði að viðbættu jafnvirði 500.000 evra í íslenskum krónum vegna tilgreinds lífsviðburðar s.s. lögskilnaðar og loks að viðbættu jafnvirði 100.000 evra í íslenskum krónum vegna annarra tryggðra innstæðna. Samanlögð tryggingarvernd við þessar tilgreindu aðstæður gæti því orðið allt að jafnvirði 1.600.000 evra í íslenskum krónum, en til að svo geti orðið þyrfti sérstakar aðstæður í lífi einstaklings þ.e. allt í senn tryggingarhæfa innstæðu vegna fasteignaviðskipta, tryggingarhæfa innstæðu vegna tilgreinds lífsviðburðar og loks tryggingarhæfa innstæðu á innlánsreikningi eða á innlánsleið lífeyrissparnaðar.

Við mótnun ákvæðanna um aukna tryggingarvernd innstæðna sem falla til vegna tilgreindra aðstæðna var litið til tilskipunar (ESB) 2026/804 (CMDI) frá Evrópuþinginu og ráðinu, frá 30. mars 2026, um breytingu á tilskipun 2014/49/ESB (DGS II) að því er varðar gildissvið innstæðuverndar, ráðstöfun fjármuna innstæðutryggingakerfa, samstarf yfir landamæri og

gagnsæi, hvað afmörkun á lífsviðburðum, fjárhæðamörk og tímalengd varðar. Tilskipunin var samþykkt 30. mars 2026 og skulu ríki ESB hafa innleitt hana eigi síðar en 11. maí 2028. CMDI gerðin hefur verið talin EES tæk en hefur ekki enn verið tekin upp í EES samninginn. Þá hefur DGS II ekki heldur verið tekin upp í EES samninginn. Samkvæmt DGS II er aðildarríkjum m.a. skylt að ákveða að innstæður vegna ákveðinna lífsviðburða njóti tímabundið aukinnar verndar, þ.e. umfram EUR 100.000. Í CMDI er kveðið á um að hámarksvernd í tilviki innstæðna vegna íbúðarhúsnæðis sé 2.500.000 evrur en í tilviki tilgreindra lífsviðburða er miðað við 500.000 evru lágmarksvernd. Tilskipunin veitir aðildarríkjum þann sveigjanleika að þeim er mögulegt að hafa tryggingarverndina vegna tilgreindra lífsviðburða hærrí en 500.000 evrur.

Í öðru lagi er lagt til að gerðar verði breytingar á ákvæði sem fjallar um þann tímafrest sem Fjármálaeftirlitið hefur til að komast að niðurstöðu um og veita álit á því hvort aðildarfyrirtæki er fært um að inna af hendi greiðslu á andvirði trygðrar innstæðu, verðbréfa eða reiðufjár. Í lögunum segir að álit Fjármálaeftirlitsins skuli liggja fyrri eigi síðar en þremur vikum eftir að það fær fyrst staðfestingu á því að hlutaðeigandi aðildarfyrirtæki hafi ekki greitt viðskiptavinum sínum eða staðið skil á verðbréfum eins og því bar að gera. Er lagt til að sá frestur verði stytur þannig að álit Fjármálaeftirlitsins skuli liggja fyrir eins fljótt og auðið er og að hámarki innan fimm virka daga, að því er varðar innstæður. Þegar álit er varðar aðildarfyrirtæki og greiðslu reiðufjár vegna verðbréfa og að standa skil á verðbréfum skal álit er liggja fyrir eins fljótt og auðið er.

Í þriðja lagi eru lagðar til breytingar á skilgreiningu á því hvað telst vera innstæða. Breytingarnar fela í sér að samræma hugtakið *innstæða* við sams konar skilgreiningu í fyrrnefndri tilskipun 2014/49/ESB, DGS II. Lagt er til að felldur verði brott sá áskilnaður að innstæða verði að vera á reikningi í eigu viðskiptamanns svo skýrt verði hver er réttarstaða reikninga sem ekki eru skráðir sem eignir viðskiptamanns, en sem bönkum ber engu að síður að endurgreiða í samræmi við þá skilmála sem um slíka gerninga og reikninga gilda. Slíkt á sér í lagi við um heildsöluinnlán. Samhliða þessu er lagt til að lögfest verði sú skylda að á bak við heildsöluinnlán, einkum peningamarkaðsinnlán, liggi krafa um að innlánssskírteini gefið út á nafn aðila, einstaklinga eða lögaðila, sé til staðar svo hægt sé að telja slíka gerninga til innstæðna og að því gefnu að viðkomandi sé ekki undanskilinn tryggingarvernd samkvæmt 9. mgr. 9. gr. laganna. Þessi krafa byggir á skilgreiningu á innstæðu samkvæmt tilskipun 2014/49/ESB, DGS II, og skýrir í hvaða tilvikum hægt er að telja fjármálagerninga samkvæmt 17. tölul. 1. mgr. 4. gr. laga um markaði fyrir fjármálagerninga, nr. 115/2021, til innstæðna. Þessar breytingar koma til viðbótar við lagabreytingar sem gerðar voru árið 2024 sem miðuðu við að skýra stöðu heildsöluinnlána í kröfuröð við skila- eða slitaferli banka.

Loks er lagt til að kveðið verði með skýrum hætti á um að til tryggðra innstæðna skuli telja hlutdeild einstaklings í innlánsleiðum lífeyrissjóða og vörsluaðila lífeyrissparnaðar sem fjárfest hefur verið í innlánum hjá innlánsstofnunum, hvort sem innlánsleiðin fjárfesti eingöngu í innstæðum í heild eða að hluta, svo framarlega sem innlánsleiðin fjárfesti að minnsta kosti sem nemur þremur fjórðungum af eignum viðkomandi innlánsleiðar í innstæðum. Framkvæmdin hér á landi er sú að almennt fjárfesta innlánsleiðir vörsluaðila séreignarsparnaðar einungis í innstæðum. Þó eru til fordæmi fyrir því að slíkar leiðir fjárfesti að meginstefnu til í innstæðum en að litlu leyti í öðrum seljanlegum, öruggum gerningum,

t.a.m. skuldabréfum. Ekki er talið æskilegt að um tryggingarvernd innstæðna í slíkum blönduðum innlánsleiðum ríki óvissa, með þeim hætti að túlka beri löginn svo að tryggingarvernd njóti einungis hlutdeild einstaklinga í innlánsleiðum sem eingöngu fjárfesta í innstæðum.

3. gr.

3. mgr. 10. gr. laganna orðast svo:

Stjórn sjóðsins er heimilt að taka lán vegna innstæðudeildar sjóðsins vegna útgreiðslna úr deildinni og veita veði í eignum deildarinnar eða gera annars konar samninga um fjárhagslegar tryggingarráðstafanir, svo sem um framsal eignarréttinda, til tryggingar slíku láni.

Um 3. gr.

Í greininni eru lagðar til breytingar á lántökuheimild innstæðudeildar sjóðsins. Með breytingunni verður sjóðnum gert kleift að taka lán til að mæta lausafjárþörf innstæðudeildar, verði greiðsluskylda hennar virk, jafnvel þótt sjóðurinn eigi nægar eignir til að mæta greiðsluskyldu sjóðsins, en meginþorri eigna deildarinnar er bundinn í fjármálagerningum. Þá er lagt til að kveðið verði með skýrum hætti á um heimild stjórnar til að setja eignir deildarinnar að veði eða gera annars konar samninga um fjárhagslegar tryggingarráðstafanir, svo sem um endurhverf viðskipti, í tengslum við lántöku deildarinnar.

4. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 18. gr. laganna:

- a) Á eftir orðinu „sjóðsins“ í lok 1. málsl. kemur: auk framkvæmd álagsprófa.
- b) Við bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Ráðherra getur jafnframt sett með reglugerð nánari ákvæði um upplýsingagjöf aðila á fjármálamarkaði til sjóðsins.

Um 4. gr.

Í greininni er lagt til að ráðherra fái auknar heimildir til að setja reglur sem varða starfsemi sjóðsins með reglugerð. Nánar tiltekið að ráðherra verði heimilt að mæla fyrir um framkvæmd álagsprófa. Með álagsprófum er átt við æfingar eða aðrar kannanir á því hvernig innviðir tryggingakerfisins virka. Þá er í b lið lagt til að ráðherra fái jafnframt auknar heimildir til að setja með reglugerð nánari ákvæði um það hvernig aðilum á fjármálamarkaði beri að auðkenna og upplýsa sjóðinn um stöðu innstæðna, flokkun þeirra og eftir atvikum aðrar nauðsynlegar upplýsingar sem varða tryggðar innstæður. Í þessu felst m.a. að ráðherra verði heimilt að skylda innlánsstofnanir, lífeyrissjóði, vörsluaðila lífeyrissparnaðar og eftir atvikum aðra aðila á fjármálamarkaði til upplýsingamiðlunar til Tryggingasjóðs vegna fjármálafyrirtækja. Forsenda þess að sjóðnum sé mögulegt að inna af hendi greiðslur, sem samsvara tryggðum innstæðum eða hámarki þeirra, til eigenda sinna er að hann búi yfir nægilegum upplýsingum um tryggðar innstæður á hverjum tíma eða geti a.m.k. kallað eftir þeim. Þar sem tækniumhverfi tekur örum breytingum þykir heppilegra að setja reglur um upplýsingamiðlun sem þessa með reglugerð fremur en að um þær sé fjallað í lögum.

5. gr.

Við löginn bætist ný 19. gr. sem orðast svo:

Sjóðnum er heimil vinnsla persónuupplýsinga, þ.e. upplýsinga sem nauðsynlegar þykja vegna innstæðutrygginga og annarra verkefna sem sjóðurinn vinnur að samkvæmt lögum þessum, að uppfylltum skilyrðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Um 5. gr.

Lagt er til nýtt ákvæði þar kveðið er á um að sjóðurinn fái skýra heimild til vinnslu persónuupplýsinga í þeim tilgangi að sinna lögbundnu hlutverki sínu. Áskilið er að uppfyllt séu skilyrði laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Sjóðurinn annast m.a. að greiða viðskiptavinum aðildarfyrirtækis andvirði tryggðrar innstæðu úr innstæðudeild og andvirði verðbréfa og reiðufjár í tengslum við viðskipti með verðbréf úr verðbréfadeild. Sjóðnum kann að vera nauðsynlegt að taka við persónuupplýsingum og vinna með þær til að uppfylla þessa skyldu sína, hvort sem er við útgreiðsluatburð eða vegna undirbúnings sjóðsins vegna viðbragðs við áföllum, svo sem með reglubundnu mati á skuldbindingum sjóðsins og álagsprófunum. Greiðsluskylda sjóðsins verður einnig virk ef bú aðildarfyrirtækis er tekið til gjaldþrotaskipta í samræmi við lög um fjármálafyrirtæki eða við skilameðferð lánastofnunar að uppfylltum skilyrðum 82. gr. laga um skilameðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja. Til að sinna þessum hlutverkum þarf sjóðurinn því að hafa heimild til að afla nauðsynlegra upplýsinga. Við vinnsluna þarf að gæta meðalhófs og þarf hún að vera í samræmi við tilgang þann sem kveðið er á um í greininni. Ekki er heimilt að vinna upplýsingarnar í öðrum og ósamrýmanlegum tilgangi.

II. KAFLI

Breyting á lögum um skilameðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja, nr. 70/2020

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 2. gr. a. laga um skilameðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja nr. 70/2020:

- a. Í stað orðanna „með breytingu samkvæmt“ í 1. mgr. kemur: með breytingum samkvæmt.
- b. Á eftir orðunum „um leiðréttingu á framseldri reglugerð (ESB) 2015/63 um viðbætur við tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2014/59/ESB að því er varðar framlög greidd fyrirfram til fjármögnunarfyrirkomulags vegna skilameðferðar“ í 1. mgr. kemur: „framseldri reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2023/662 frá 20. janúar 2023 um breytingu á framseldri reglugerð (ESB) 2015/63 að því er varðar aðferðafræði við útreikning skuldbindinga sem leiðir af afleiðum og framseldri reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2024/895 frá 13. desember 2023 um breytingu á framseldri reglugerð (ESB) 2015/63 að því er varðar útreikning hæfra skuldbindinga og umbreytingarfyrirkomulag.“
- c. Við 2. mgr. bætist:

Framseld reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2023/662 er birt í auglýsingu nr. ____/____ í C-deild Stjórnartíðinda. Framseld reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2024/895 er birt í auglýsingu nr. ____/____ í C-deild Stjórnartíðinda.

Um 6. gr.

Lagt er til að 1. mgr. og 2. mgr. 2. gr. a. laga um skilameðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja nr. 70/2020 verði breytt til að ljá reglugerðum (ESB) 2023/662 og 2024/895 lagagildi.

7. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Um 7. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarpið er samið í fjármála- og efnahagsráðuneytinu. Það er í tveimur hlutum og felur annars vegar í sér breytingar á lögum um innstæðutryggingar og tryggingarkerfi fyrir fjárfesta í I. kafla og hins vegar innleiðingu á tveimur EES gerðum í II. kafla.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

2.1. Inngangur.

Löggjöf um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta hefur að undanfögnu verið til endurskoðunar í fjármála- og efnahagsráðuneytinu. Endurskoðunin hefur m.a. verið gerð með það að markmiði að auka skilvirkni kerfisins og tryggingarvernd vegna tiltekinnar aðstæðna í lífi einstaklinga.

2.2 Ábendingar um æskilegar lagabreytingar og áfangaskipting verkefnis

Við endurskoðunina hefur meðal annars verið tekið mið af niðurstöðum og ábendingum sem fram komu í Financial Sector Assessment Program (FSAP) úttekt Alþjóðagjaldeyrissjóðsins á íslenska fjármálakerfinu árið 2023 auk þess sem ábendingar um málefni sjóðsins hafa borist frá stjórn Tryggingarsjóðs vegna fjármálafyrirtækja (TvF), Samtökum fyrirtækja í fjármálaþjónustu og Seðlabanka Íslands.

Ákveðið var að áfangaskipta vinnu við endurskoðun laganna og huga fyrst að þeim atriðum sem brýnast þótti að endurskoða. Þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu taka mið af þeirri áfangaskiptingu. Í næstu áföngum er ætlunin að vinna tillögur að breytingum á reglugerð um innstæðutryggingar auk þess sem greindar verða aðrar fram komnar tillögur að lagabreytingum. Þá stendur yfir vinna við upptöku í EES-samninginn á tilskipun (ESB) 2026/804 (CMDI) frá Evrópuþinginu og ráðinu, frá 30. mars 2026, um breytingu á tilskipun 2014/49/ESB (DGS II) að því er varðar gildissvið innstæðuverndar, ráðstöfun fjármuna innstæðutryggingakerfa, samstarf yfir landamæri og gagnsæi.

2.3 Innleiðing EES gerða

Með ákvörðun sameiginlegu EES nefndarinnar nr. 297/2025 þann 5. desember 2025 var ákveðið var að taka framselda reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2023/662 upp í EES-samninginn og með ákvörðun nr. 298/2025 þann 5. desember 2025 var ákveðið að taka framselda reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (ESB) 2024/895 upp í EES-samninginn. Báðar ákvarðanir sæta stjórnskipulegum fyrirvörum og hafa því ekki enn tekið gildi.

3. Meginefni frumvarpsins.

Í I. kafla frumvarpsins eru lagðar til breytingar á lögum um innstæðutryggingar og tryggingarkerfi fyrir fjárfesta. Þær eru í meginatriðum eftirtaldar:

- i) Innlánsstofnunum verði gert skylt að auðkenna tryggingarhæfar innstæður í sínum upplýsingakerfum.
- ii) Sjóðurinn geti krafði innlánsstofnanir, lífeyrissjóði og vörsluaðila lífeyrissparnaðar um upplýsingar um innstæðueigendur og tryggingarhæfar innstæður hvers eiganda.
- iii) Fjármálaeftirlitið fær heimild til að gera kröfur um úrbætur ef þeirri skyldu sem fram kemur í liðum i) og ii) er ekki sinnt og jafnframt til að leggja á dagsektir ef ekki er orðið við kröfu um úrbætur innan fjögurra vikna.
- iv) Tryggingarvernd verði aukin vegna innstæðna sem hafa fallið til vegna kaupa eða sölu á íbúðarhúsnæði einstaklinga til eigin nota, verndin geti orðið allt að jafnvirði 1.000.000 evra í íslenskum krónum í allt að sex mánuði frá því innstæða féll til.
- v) Tryggingarvernd verði aukin vegna innstæðna sem fallið hafa til vegna eftirfarandi lífsviðburða; hjúskapar, lögskilnaðar, starfsloka, örorku og andláts. Sama gildi um innstæður sem fallið hafa til vegna greiðslu váttryggingabóta og greiðslu bóta vegna líkamstjóns af völdum refsiverðar háttsemi eða vegna ranga sakfellingu. Hin aukna tryggingarvernd geti orðið allt að jafnvirði 500.000 evra í íslenskum krónum í allt að sex mánuði frá því innstæða féll til.
- vi) Frestur Fjármálaeftirlitsins til að veita álit á því hvort aðildarfyrirtæki er fært um að inna af hendi greiðslu á andvirði tryggðrar innstæðu, verðbréfa eða reiðufjár verði stytur úr þremur vikum að hámarki niður í að það eigi að liggja fyrir eins fljótt og auðið er í tilviki verðbréfa og að hámarki innan fimm virka daga í tilviki innstæðna.
- vii) Skilgreiningu á innstæðu verði breytt á þann veg að heildsöluinnlán verði með skýrum hætti felld undir hugtakið, afmarkað verði hvenær innlánsleið lífeyrissparnaðar teljist innstæða og hvað þurfi til að peningamarkaðsinnlán teljist innstæða.
- viii) Tryggingarsjóður vegna fjármálafyrirtækja fái auknar heimildir til lántöku vegna innstæðudeildarinnar og veðsetningar eigna deildarinnar vegna útgreiðslu úr henni.
- ix) Ráðherra fái auknar heimildir til að setja nánari ákvæði um framkvæmd laganna í reglugerð m.a. um heimild Tryggingasjóðs vegna fjármálafyrirtækja til að framkvæma álagspróf um skyldu innlánsstofnana til að auðkenna innstæður og um skyldu aðila á fjármálamarkaði til að veita sjóðnum upplýsingar um innstæðueigendur og innlán.
- x) Tryggingarsjóður vegna fjármálafyrirtækja verði heimil vinnsla þeirra persónuupplýsinga sem nauðsynlegar eru vegna innstæðutrygginga.

Í II. kafla er um er að ræða innleiðingu á EES gerðum með tilvísun án nokkurra frávika eða breytinga enda er ekki svigrúm til staðar við innleiðinguna. Reglugerð (ESB) 2023/662 breytir reglum um hvernig skuldbindingar vegna afleiðusamninga eru reiknaðar þegar fyrirframgreidd framlög stofnana í skilasjóð eru ákvörðuð. Samkvæmt reglugerð (ESB) 2015/63 skyldi meta skuldbindingar vegna afleiðusamninga eftir reglum reglugerðar (ESB) nr. 575/2013 (CRR). Með breytingum á CRR-reglugerðinni, sem gerðar voru með reglugerð (ESB) 2019/876, var eldri aðferð við mat á afleiðum leyst af hólmi með nýrri aðferð. Ekki er unnt að beita þeirri aðferð við mat á skuldbindingum vegna afleiðusamninga við útreikning framlaga í skilasjóð. Með reglugerð (ESB) 2023/662 er eldri aðferðin því tekin upp í reglugerð (ESB) 2015/63, þannig að útreikningur framlaga helst að efni til óbreyttur. Reglugerð (ESB)

2024/895 lagar aðferðina við útreikning fyrirframgreiddra framlaga í skilasjóð að breyttri skilgreiningu á hæfum skuldbindingum í tilskipun 2014/59/ESB þannig að hún tekur aðeins til skuldbindinga sem eru hæfar til að uppfylla lágmarkskröfu um eiginfjárgrunn og hæfar skuldbindingar (MREL). Tilvísanir í reglugerð (ESB) 2015/63 eru uppfærðar til samræmis og útreikningi vísisins um eiginfjárgrunn og hæfar skuldbindingar umfram MREL breytt, þannig að miðað er við herra gildi MREL-kröfu reiknaðrar annars vegar sem hlutfall af áhættugrunni og hins vegar sem hlutfall af heildarmælistærð áhættuskuldbindinga. Í reglugerðinni eru einnig ákvæði sem framlengja heimild smærri stofnana til að greiða fasta fjárhæð í stað áhættuleiðréttis framlags til loka upphafstímabils skilasjóða aðildarríkja, 31. desember 2024, auk þess sem frestir til upplýsingagjafar og tilkynningar ákvarðana um framlög fyrir framlagstímabilið 2024 eru framlengdir. Ákvæðin um fresti fyrir árið 2024 hafa ekki þýðingu hér á landi.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Fyrirhuguð löggjöf er ekki talin vekja upp stjórnskipuleg álitæfni.

Gerðir sem eru teknar upp í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið og samsvara reglugerðum Evrópusambandsins skulu teknar sem slíkar upp í landsrétt, sbr. a-lið 7. gr. samningsins. Því ber að innleiða reglugerðir (ESB) 2023/662 og 2024/895 í landsrétt eftir upptöku í EES-samninginn.

5. Samráð.

Frumvarpið varðar einkum innstæðueigendur, innlánsstofnanir, lífeyrissjóði, vörsluaðila lífeyrissparnaðar, Tryggingasjóð vegna fjármálafyrirtækja og Seðlabanka Íslands.

Við vinnslu frumvarpsins hafði ráðuneytið samráð við Tryggingasjóð vegna fjármálafyrirtækja, Samtök fyrirtækja í fjármálaþjónustu, Fjársýslu ríkisins og Seðlabanka Íslands.

Áform um innleiðingu á reglugerðum (ESB) 2023/662 og 2024/895 og frummat á áhrifum voru send öðrum ráðuneytum til umsagnar í júní 2026. Engar athugasemdir bárust.

Áform um lagasetningu vegna þessa frumvarps voru birt í samráðsgátt stjórnvalda 24. september til 8. október 2026, sbr. mál nr. S-182/2026. Umsagnir bárust frá Tryggingasjóði vegna fjármálafyrirtækja og Samtökum fyrirtækja í fjármálastarfsemi. Í umsögn TvF kemur fram að sjóðurinn fagni framkomnum áformum um lagabreytingar. Í umsögn SFF eru fyrirhugaðar breytingar á skilgreiningu hugtaksins innstæða, þannig að heildsöluinnlán geti talist tryggingarhæfar innstæður, taldar til bóta. Samtökin leggja áherslu á að við styttingu frests Fjármálaeftirlitsins verði ekki gengið lengra en leiðir af tilskipuninni. Þá telja samtökin mikilvægt að kröfur um upplýsingagjöf til Tryggingarsjóðs vegna fjármálafyrirtækja verði gengið lengra en þörf er á og tekið sé tillit til atriða á borð við aðrar eftirlitskröfur og þagnarskyldu. Að því er varðar aukna vernd tímabundið hárra innstæðna leggja samtökin áherslu á skýr fjárhæðarmörk, verndartíma og afmörkun gildissviðs í samræmi við tilskipunina. Jafnframt telja samtökin að sönnunarbyrði um slíkar innstæður eigi að hvíla á innstæðueigendum. Loks leggja samtökin áherslu á að fyrirtækjum verði tryggður nægur aðlögunartími vegna breytinga á upplýsingakerfum og verklagi, eftir atvikum með áfangaskiptri gildistöku, og að gildistaka landslaga verði ekki á undan gildistöku viðkomandi reglna innan Evrópusambandsins.

6. Mat á áhrifum.

6.1. Áhrif á innstæðueigendur

Frumvarpið felur m.a. í sér tillögur um tímabundna aukna tryggingarvernd fyrir innstæðueigendur þegar um er að ræða greiðslur sem hafa fallið til þeirra vegna kaupa eða sölu á íbúðarhúsnæði til eigin nota og vegna sérstaklega tilgreindra lífsviðburða. Um er að ræða aðstæður þar sem einstaklingar geta tímabundið verið með óvenjulega háar innstæður á innlánsreikningum s.s. vegna sölu á íbúðarhúsnæði eða bótagreiðslna. Þá felur frumvarpið í sér skýrari afmörkun á tryggingarhæfi heildsöluinnlána.

Í tengslum við hlutverk Tryggingasjóðs vegna fjármálafyrirtækja er nauðsynlegt að sjóðurinn taki við og vinni persónuupplýsingar. Varðandi suma þætti tryggingarverndar sjóðsins kann honum að vera nauðsynlegt að vinna með viðkvæmar persónuupplýsingar. Til að bregðast við þessu er sérstaklega gert ráð fyrir því í frumvarpinu að Tryggingasjóður vegna fjármálafyrirtækja fái heimild til vinnslu persónuupplýsinga í þeim tilgangi að sinna lögbundnu hlutverki sínu en áskilið er að uppfyllt séu skilyrði laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, gætt verði meðalhófs og ekki gengið lengra en samræmist tilgangi laganna.

6.2. Áhrif á fyrirtæki á fjármálamarkaði

Hér á landi eru nú starfandi átta innlánsstofnanir. Þær verða allar fyrir einhverjum áhrifum af lagabreytingunni, einkum vegna nauðsynlegra uppfærslna á upplýsingaefni. Að auki má gera ráð fyrir minni háttar áhrifum á lífeyrissjóði og vörsluaðila séreignarsparnaðar.

Meiri áhrifa má vænta þegar birt hefur verið reglugerð um kröfur til upplýsingagjafar um innstæður. Í þeim fasa vinnunnar verða meiri áhrif á innlánsstofnanir og gera verður ráð fyrir einhverjum áhrifum á lífeyrissjóði og aðra vörsluaðila séreignarsparnaðar vegna upplýsingagjafar um innlánsleiðir vegna séreignarsparnaðar og innstæður sjóðfélaga. Slík upplýsingamiðlun er mikilvæg forsenda þess að mögulegt verði fyrir Tryggingasjóð vegna fjármálafyrirtækja að framkvæma greiðslur á tryggðum innstæðum til eigenda sinna komi til þess að innlánsstofnun verði ógjaldfær að mati Fjármálaeftirlitsins.

Reglugerðir (ESB) 2023/662 og 2024/895 mæla fyrir um breytingu á útreikningum varðandi framlög í skilasjóð. Skilasjóður hefur verið fullfjármagnaður frá stofnun. Ekki er gert ráð fyrir breytingu á því og mun lagabreytingin ekki hafa fjárhagsleg áhrif á fyrirtæki á fjármálamarkaði.

6.3. Áhrif á Tryggingasjóð vegna fjármálafyrirtækja (TvF)

Gera má ráð fyrir að lagasetningin muni hafa nokkur áhrif á starfsemi Tryggingasjóðsins. Áhrifin varða einkum uppfærslu á framkvæmd og upplýsingaefni. Skilasjóður, sem rekinn er sem sérstök deild innan TvF, hefur verið fullfjármagnaður frá stofnun. Ekki er gert ráð fyrir breytingu á því og mun sá hluti frumvarpsins sem fjallar um innleiðingu á reglugerðum sem varða starfsemi skilasjóðsins ekki hafa fjárhagsleg áhrif á sjóðinn.

6.4. Áhrif á stjórnsýslu

Ný áhrif af efni lagafrumvarpsins á fyrirtækjaeftirlit eru talin óveruleg.

6.5. Áhrif á ríkissjóð

Ekki er gert ráð fyrir beinum áhrifum á ríkissjóð.

6.6. Önnur áhrif

Ekki er talið að samþykkt frumvarpsins hafi sérstök áhrif á jafnrétti kynjanna, sveitarfélög, umhverfi eða persónuvernd.